

POSTANOWIENIE

7 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Grela

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 7 listopada 2023 r. w Warszawie
zażalenia S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 25 kwietnia 2023 r., I ACa 1291/20,

w sprawie z powództwa S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Szpitalowi w K.

o zapłatę,

oraz z powództwa wzajemnego Szpitala w K.

przeciwko S. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.,

1. oddala zażalenie;

**2. zasądza od powoda (pozwanego wzajemnego) na rzecz
pozwanego (powoda wzajemnego) 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł
kosztów postępowania zażaleniowego z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia
pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

[S.J.]

UZASADNIENIE

S. sp. z o.o. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 9 września 2022 r., dotknietą brakami, domagając się jednocześnie zwolnienia od kosztów sądowych. Braki niefiskalne zostały uzupełnione.

Wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej został oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23 marca 2023 r., które doręczono pełnomocnikowi powódki 29 marca 2023 r.

Powódka złożyła wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, który - osobnym postanowieniem z 25 kwietnia 2023 r. - został odrzucony jako niedopuszczalny.

Postanowieniem z 25 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie odrzucił skargę kasacyjną.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła zażaleniem powódka, zarzucając naruszenie art. 103 ust 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (aktualnie tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1144 ze zm.; dalej: „u.k.s.c.”) w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie.

We wnioskach domagała się ponownego rozpoznania postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23 marca 2023 r. oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i przyznanie jej całkowitego zwolnienia od opłat od skargi kasacyjnej oraz uchylenia w całości zaskarżonego postanowienia z 25 kwietnia 2023 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej i o skierowanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 u.k.s.c. Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Natomiast w myśl ust. 2 tego przepisu spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają

dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

Należy przypomnieć, że podmiot ubiegający się o zwolnienie od kosztów sądowych jest zobligowany nie tylko przytoczyć fakty, które mają przemawiać za uwzględnieniem wniosku, ale spoczywa też na nim ciężar wykazania tych okoliczności. Prezentowane w tym zakresie środki dowodowe powinny być dostosowane do konkretnej osoby prawnej (jednostki organizacyjnej), przedstawiać jej sytuację z należytą starannością, z zachowaniem zasady lojalnej współpracy z sądem oraz umożliwiać kompleksową i rzetelną ocenę sytuacji majątkowej takiego podmiotu (zob. postanowienie SN z 28 października 2022 r., III CZ 360/22).

Podkreślono również w judykaturze, że przy ocenie, czy przedstawione przez osobę prawną, wnioskującą o zwolnienie jej od kosztów sądowych, dokumenty są wystarczające do uwzględnienia wniosku, należy brać pod uwagę ogólną zasadę odpłatności wymiaru sprawiedliwości i wyjątkowy charakter zwolnienia od kosztów sądowych, jako formy pomocy państwa udzielanej ze środków publicznych. Pomoc ta powinna być udzielana wyłącznie osobom, dla których konieczność poniesienia kosztów sądowych stanowi nieusuwalną barierę w dostępie do sądu. W przypadku osób prawnych lub innych jednostek organizacyjnych o braku dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych można mówić wtedy, gdy wnioskodawca wykaże trwałą niemożność uzyskania środków pieniężnych niezbędnych do uiszczenia kosztów sądowych w całości lub w części (zob. postanowienie SN z 20 maja 2022 r., III CZ 201/22).

W przypadku przedsiębiorców ryzyko uwikłania w postępowanie sądowe jest normalnym ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej. Dlatego też przedsiębiorca powinien uwzględniać koszty sądowe w racjonalnym planowaniu wydatków związanych z prowadzoną działalnością, traktując je równoważnie z innymi obowiązkami finansowymi, które mogą się z nią wiązać (zob. np. postanowienia SN: z 18 lutego 2005 r., V CZ 8/05 i z 19 czerwca 2019 r., V CZ 25/19).

Przejęciowe trudności materialne, związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, co do zasady nie stanowią podstawy do zwolnienia od kosztów

sądowych. Posiadanie środków finansowych zapewniających dostęp do sądu stanowi element działalności gospodarczej, a co za tym idzie związane z tym koszty sądowe przedsiębiorca powinien uwzględnić w racjonalnym planowaniu wydatków związanych z tą działalnością, traktując je równoważnie z innymi obowiązkami finansowymi (zob. postanowienie SN 26 kwietnia 2017 r., I CZ 49/17).

W świetle wskazanych powyżej sposobów wykładni art. 103 ust. 1 i 2 u.k.s.c. należy uznać, że Sąd Apelacyjny właściwie ocenił okoliczności sprawy i wywiódł prawidłowe wnioski prawne. Po pierwsze, osoba prawna będąca przedsiębiorcą jest zobowiązana przygotować się do procesów sądowych. Po drugie, obowiązek pokrycia jakichkolwiek zobowiązań publicznoprawnych, nie wyprzedza konieczności poniesienia kosztów sądowych. Po trzecie, wnioskodawca zobowiązany jest do udowodnienia (wykazania) swoich racji, a nie poprzestać tylko na oświadczeniach. Dotyczy to także uregulowania zawartego w art. 103 ust. 2 u.k.s.c.

W zażaleniu skarżąca wskazała m.in., że co prawda posiada środki finansowe na koncie, jednak aby uczestniczyć w obrocie gospodarczym, musi je przeznaczać na bieżące wydatki. Dodano również, że nie można oczekiwać aby wspólnicy spółki zwiększyli jej majątek bądź udzielili pożyczki, skoro spółka ponosi straty.

Powyższa argumentacja skarżącej w wystarczającym już stopniu uzasadnia trafność decyzji Sądu drugiej instancji. Wynika z niej bowiem, że nie traktuje ona obowiązku poniesienia kosztów sądowych jako elementu prowadzonej działalności gospodarczej, który umożliwia dostęp do sądu. Po drugie zaś, nie wykazano – a tylko oświadczone – okoliczności wskazanych w art. 103 ust. 2 u.k.s.c.

W konsekwencji z uwagi na nieuzupełniony brak fiskalny, Sąd *ad quem* zasadnie odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 99 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

[S.J.]

[ms]